

**Για το “Kafka Fragments” του Gyorgy Kurtag από την
Ομάδα Σημείο Μηδέν**

«Το ουσιώδες στην ανικανότητά μου να νιώσω τη μουσική συνίσταται σ’ αυτό, στο ότι δεν μπορώ να τη γευθώ με τρόπο συνεχή¹».

Φραντς Κάφκα

Ο Κάφκα αρνείται το συνεχές του ήχου και το συνεχές του χρόνου. Δεν μπορεί να το «γευθεί». Ακούει θραυσματικά. Ζει θραυσματικά. Το έργο και η ζωή του κινούνται μέσα από ρωγμές στον ήχο, στο χρόνο, στον κοινό του και στον κοινό λόγο...

«Και πάλι, και πάλι στη μακρινή εξορία, στη μακρινή εξορία. Σε βουνά, σ’ έρημο, σε χώρα απέραντη αξίζει να περιπλανηθώ²».

Φραντς Κάφκα

...Ζει εξόριστος κι απ’ την εξορία του στέλνει σήματα κινδύνου για τον άνθρωπο και τον κόσμο. Βαδίζει στην έρημο και χωρίς επιθυμία επιστροφής, αναζητά την ηχητική ύλη του τραύματος, το ενεργειακό φορτίο πριν ή μετά τη λέξη, που εκδηλώνεται σε στιγμές τρέλας και απόγνωσης, αγωνίας κι εξέγερσης.

Σ’ αυτή την περιπλάνηση στην έρημο, συναντιέται με τον Γκιόργκι Κούρταγκ, τον εξεγεγερμένο της Βουδαπέστης του ’56, τον εκτός νόμου, τον αυτό-εξόριστο από την πατρίδα του στο χρόνο και στο χώρο, έναν άλλον ερημίτη, που φτιάχνει μουσική από «την πληγή και τη λέξη³» του Εβραίου της Πράγας, δημιουργώντας νότες – ηχητικά θραύσματα, αποκαλύπτοντας το πάθος και την αγωνία του συγγραφέα, αλλά και του ίδιου προσωπικά.

Το έργο του Κάφκα γεννιέται σε τοπίο τραχύ και βίαιο, γεμάτο σαρκασμό και αυτό-σαρκασμό, αλλά και χιούμορ και μάλιστα, στην πιο εξεγερσιακή

¹ Franz Kafka, Journal, Les Cahiers Rouges, Grasset, 2005, σελ. 95. Παρατίθεται στο: Σάββας Μιχαήλ, Musica Ex Nihilo, σελ. 15, εκδ. Άγρα, Αθήνα, 2013.

² Φραντς Κάφκα, Η Πληγή και η Λέξη, σελ. 53, εκδ. Σαιξπηρικών, Θεσσαλονίκη, 2012.

³ Ο.π., σελ. 49.

και καρναβαλική του εκδοχή. Εφόσον συναντηθείς μαζί του μια φορά, έχεις ανάγκη κάθε τόσο να επιστρέφεις, για μια νέα περιπέτεια, για μια νέα, βαθύτερη αυτή τη φορά, συνάντηση. Το ίδιο το υλικό σε προκαλεί διαρκώς να αναμετρηθείς με νέες πτυχές του, που ο συγγραφέας κρύβει στα διάκενα των διηγημάτων–εφιαλτικών ονείρων, των ανολοκλήρωτων μυθιστορημάτων, των επιστολών γεμάτων τρυφερότητα και απόγνωση.

Η παράστασή μας αποτελεί ένα ακόμα βήμα στη μελέτη του έργου του Φραντς Κάφκα, που ξεκίνησε το 2009 με το διήγημα «Στη Σωφρονιστική Αποικία», στο Χώρο Ιστορικής Μνήμης'41-'44 της Κοραή. Με τα «Θραύσματα από τον Κάφκα» η έρευνά μας ανοίγει προς τον χώρο της σύγχρονης μουσικής. Με τη Φανή Αντωνέλου (σοπράνο), τη Φανή Βοβώνη (βιολί) και την Έλλη Ιγγλίζ (ηθοποιό) συμπορευόμαστε βήμα-βήμα στο δύσβατο τοπίο των Κάφκα – Κούρταγκ.

Ο Κούρταγκ απαιτεί από τους ερμηνευτές να κινητοποιήσουν το μέγιστο των δυνατοτήτων τους, χωρίς να δίνει δικλίδες ασφαλείας. Αυτό τον δρόμο έπρεπε ν' ακολουθήσουμε, τον δρόμο της ιστορία negativa των Κάφκα – Κούρταγκ, θέτοντας ξανά-και-ξανά, με μεγαλύτερη κάθε φορά αγωνία, το ερώτημα: «Προς τι ο άνθρωπος; Προς τι ο άνθρωπος;»⁴

⁴ Γκέοργκ Μπύχνερ, Βούτσεκ, σελ. 49, μτφ. Ιωάννα Μεϊτάνη, εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα, 2013.